

Té raó, vostè!

No tothom admet —si més no, teòricament— el tractament de *vostè*. N'hi ha que el rebutgen, com una imposició deguda a la influència del castellà, i advoquen decididament per un sistema de doble tractament, el de *tu* i el de *vós*. Però no sembla pas que la implantació d'aquest sistema sigui viable ni adequat. Aquest tercer tractament, el de *vostè*, ha adquirit plenament carta de naturalesa entre nosaltres, és reconegut normativament i ha estat i és habitualment usat per figures molt representatives de la nostra cultura, com Fabra, Riba i Espriu. D'altra banda, segons Joan Coromines —tal com ja vam indicar fa temps—, el que en realitat representa una imitació del castellà (o del francès) és el rebuig de *vós* o bé de *vostre*, és a dir, la reducció a un sistema de doble tractament, car allò que caracteritza el català, en aquest aspecte, és que té tres tractaments.

Però si bé, contra el que alguns voldrien, *vostre* no sembla pas rebutjable, si que aquest mot —com a subjecte del verb— ha de figurar sobrentès en moltes frases en què en castellà és normal o molt habitual que figuri explícitament usat —el mot, no el tractament. Efectivament, si certes frases ens poden semblar castellanitzants, no és a causa del tractament de *vostre* sinó del fet que aquest mot no hi figura sobrentès. És el cas d'una frase com «Té vostè raó», que podem considerar un calc de la construcció del castellà: en català, amb el mateix tractament, diríem més aviat *Té raó!* o *Té raó, vostè!*, amb el mot *vostè* en oposició, cosa que dona a la frase

una lleu diferència de matís o bé, *Té raó vostè!*, amb què indicariem que qui té raó és el nostre interlocutor i no cap dels altres que en volen tenir, i encara, en algun cas especial, *Vostè té raó*. És, especialment, en frases interrogatives i imperatives en què en català, molt més sovint que no en castellà, és normal que el mot *vostè*, subjecte de l'oració, figuri sobrentès. Els exemples següents, que poden il·lustrar aquest punt, són extrets del llibre *Viatge al Priorat*, de Josep M. Espinàs, que ens han semblat molt allisonadors perquè són transcrits fidelment d'uns diàlegs reals. Indiquem, en primer lloc, aquells en què el mot *vostè* és explícitament esmentat, i, després, aquells en què figura sobrentès, contràriament al que segurament hom faria en castellà (ens limitem, és clar, a una petita mostra: l'examen de tots els exemples del llibre permetria arribar a més conclusions): *Ja coneixia Capçanes, vostè? Vostè faci's el càrrec que no porto ulleres. Així, vostè ha vingut a donar una volta pel Priorat? Vostè s'hauria d'apuntar a la colla dels Barbis! I vostè es dedica a... Ah! vostè és de la Cooperativa... I vostè no balla? Vostè aquí (indicant on ha de seure). Fumí, fumí vostè (dit per qui ho té prohibit). Ha vingut a buscar vestigis? Escolti, tenim estatuts i tot. Provi a ca la Llugarda. Tiri carrer avall, tombi a la dreta. Vol dir can Baptista? Segueixi aquest carrer enllà. Ja la veurà. I ha vingut a peu? Miri. Perdoni. Pregunti. No en faci cas.*